

Hungária Komondor Klub

Tenyészszemle jellemvizsgálat, viselkedéspróba

(tervezet)

Komondorok számára

Tartalomjegyzék:

Tartalomjegyzék:.....	- 2 -
1. Általános viselkedés	- 3 -
1.1. Közömbösség idegen emberekkel	- 3 -
1.1.1. A kutya viselkedése egy idegen személy megjelenésekor	- 3 -
1.1.2. A kutya viselkedése egy rendszertelenül elhelyezkedő 4-5 fős ember csoportban I.	- 3 -
1.2. Közömbösség környezeti hatásokkal.....	- 3 -
1.2.1. Közeli zaj iránti közömbösség	- 3 -
1.2.2. Lövéspróba	- 3 -
1.2.3. Esernyőpróba.....	- 4 -
2. Védőosztón és bátorság vizsgálata.....	- 5 -
2.1. Bátorságpróba I.....	- 5 -
2.2. Területőrzés, megvesztegethetetlenség és Bátorságpróba II.	- 5 -
2.3. Közömbösítés egy rendszertelenül elhelyezkedő 4-5 fős ember csoportban II.	- 6 -
3. Viselkedés állatokkal	- 7 -
4. Összetett értékelés	- 8 -

1. ÁLTALÁNOS VISELKEDÉS

1.1. Közömbösség idegen emberekkel

1.1.1. A kutya viselkedése egy idegen személy megjelenésekor

A bíró a versenyző megjelenése előtt bemegy a kijelölt területre. A felvezető kutyájával egy nyílt területen sétál kb. 1 percig. A kutya pórázon van (kb. 2 méter hosszúságú úgynevezett kiképző póráz javasolt). Egy perc elteltével egy normál utcai öltözékben lévő, a kutya számára idegen személy a bíró utasítására megjelenik és nyugodt lépésben a felvezető és a kutya felé megy. A kutya előtt kb. 1-2 méterre megáll, nyugodt, barátságos hangnemben elbeszélget a kutya vezetőjével, majd a bíró intésére normál lépésben elhagyja a helyszínt. (5 pont)

1.1.2. A kutya viselkedése egy rendszertelenül elhelyezkedő 4-5 fős ember csoportban I.

A felvezető ugyanazon az 1.1.1. pontban leírt területen a pórázon vezetett kutyájával egy rendszertelenül elhelyezkedő, 4-5 fős ember csoporton áthalad oda-vissza. A csoport tagjainál kutya nem lehet, továbbá a tagoknak egymástól kb. 2-3 lépésnyi távolságot be kell tartaniuk. (5 pont)

Bírálati szempontok:

A legtöbb pontot az a kutya kapja, amelyik barátságos az emberekkel, figyelmes, kíváncsi, érdeklődő, nyugodt, magabiztos vagy a természetéből fakadóan bizalmatlan, őrző-védekező magatartásformát mutat, de a vezető utasítására hamar megnyugszik, vezethető, irányítható!

- Amelyik kutya kissé meghátrál, kevés az önbizalma, nyugtalan, az idegen személy felé oda-oda igyekszik menni, de bátortalan, enyhén izgatott, ideges 6 pontig lehet levonni.

- Amelyik kutya félelmében ugat, nagy ívben elkerüli az idegent, bizonytalan, nehezen, de még kezelhető, irányítható 8 pontig lehet levonni.

- Amelyik kutya gyáván, félnéken viselkedik az idegen személy láttán, menekülni akar, megpróbálja elhagyni a pályát, össze-vissza tévelyeg vagy túlságosan agresszív, harapós, kezelhetetlen, irányíthatatlan, munkája elégtelen 0 pont.

1.2. Közömbösség környezeti hatásokkal

1.2.1. Közeli zaj iránti közömbösség

Csavarral vagy kavicsal félig megtöltött kb. 1 liter űrtartalmú fémdoboz leejtése kb. 1 méter magasból.

A kutya kb. 3 méterre kell, hogy tartózkodjon (tetszés szerinti testhelyzetben) a zajforrástól. A kutya pórázon van, a felvezetőnek a kutyával kb. 3 mp. múlva (a bíró intésére) oda kell, hogy menjen az ismeretlen tárgyhoz. (10 pont)

Bírálati szempont:

- Amelyik kutya a ledobott tárgytól nem ijed meg, nyugodt marad és/vagy odamegy és megszaglássza, a legtöbb pontot kapja.

- Amelyik kutya kissé megijed, de a felvezető biztatására legyőzi ijedtségét, és odamegy a ledobott tárgyhoz 2 pontig lehet levonni.

- Amelyik kutya kis körívben kerülgeti a tárgyat, bizalmatlan, nem megy oda 4 pontig lehet levonni.

- Amelyik kutya pánikszerű félelmet mutat, igyekszik elhagyni a területet, munkája elégtelen, 0 pont.

1.2.2. Lövéspróba

A kutyák által formált 20m sugarú kör közepén egy segéd 3-5 lövést ad le. (10 pont)

Bírálati szempont:

- A legtöbb pontot az a kutya kapja, amelyik nyugodt, marad vagy a természetéből fakadóan támadó

viselkedést mutat, de a vezető utasítására hamar megnyugszik.

- Amelyik kutya kissé megijed, de a felvezető biztatására legyőzi ijedségét, és hamar megnyugszik **2** pontig lehet levonni.

- Amelyik kutya pánikszerű félelmet mutat, igyekszik elhagyni a területet, munkája elégtelen, **0** pont.

1.2.3. Esernyőpróba

A felvezető kutyájával a kijelölt helyre áll. A kutya pórázon van. A kutyától kb. három lépésre egy kijelölt személy a bíró utasítására kinyitja a nála lévő esernyőt. **Az esernyő kinyitott felülete a kutya felé nézzen.** A kinyitást követően az esernyőt azonnal tegye le a földre és nyugodtan álljon meg mellette. (Ha erős szél fúj, tartsa meg az ernyőt.) A bíró kb. 5 mp. elteltével felszólítja a felvezetőt, hogy kutyájával szorosan kerülje meg az esernyőt és az azt tartó személyt. **(10 pont)**

Bírálati szempont:

- A legtöbb pontot az a kutya kapja, amelyik nem ijed meg, nyugodt, magabiztos vagy agresszivitást mutat, morog, ugat, de a felvezető jelzésére rövid időn belül megnyugszik.

- Az a kutya, amelyik megijed, de a felvezető biztatására rövid időn belül megnyugszik, odamegy, érdeklődik a szokatlan tárgy iránt **1** pontig lehet levonni.

- Meghátrálást, félelmet mutató kutya munkája még értékelhető, ha a felvezető biztatására legyőzi félelmét és legalább 1 méterre megközelíti a tárgyat **5** pontig lehet levonni.

- Amelyik kutya fél, igyekszik elmenekülni a helyszínről, megnyugtatóni nem lehet, vagy éppen túlságosan agresszív, irányíthatatlan, kezelhetetlen, munkája elégtelen **0** pont.

Összesen: 40 pont

2. VÉDŐŐSZTÖN ÉS BÁTORSÁG VIZSGÁLATA

Általános szempontok:

A védőőszton és bátorságpróba fontos célkitűzése, hogy segítse a tenyésztőket és a potenciális vásárlókat abban, hogy megtalálják azokat az egyedeket, melyek feltehetőleg örökíthetik a standardben leírt pozitív adottságokat és kiszűrik a félnék, labilis, gyenge idegrendszerű, kiszámíthatatlan, vagy éppen túlságosan agresszív, kezelhetetlen példányokat. A bátor, magabiztos, határozott fellépésű, jó idegrendszerű egyed eredményesen nevelhető, tanítható, magatartása kiszámítható.

Gyakorlati végrehajtás:

A teszt megkezdése előtt a kutyának a kijelölt területen legalább egy órát el kell töltenie (ebből a teszt előtt az utolsó 15 percet egyedül, magára hagyva) egy 5 m-es láncon kikötve (vagy legalább x m²-es körbekerített területen). A kutya szeme felett a szőrt fel kell kötni, hogy a szeme láthatóvá váljon.

2.1. Bátorságpróba I.

A normál utcai öltözékben lévő segéd 10 méterre megközelíti az ideiglenes területen legalább 15 perce magára hagyott kutyát, majd zajkeltéssel felhívja magára annak figyelmét. Amint a kutya felvette a szemkontaktust a segéd fenyegető testtartásban, mereven a kutya szemébe nézve lassan megközelíti a kutyát. Amint érzékeli, hogy a kutya elbizonytalanodik, menekülő magatartást színlel. (10 pont)

Bírálati szempont:

- A legtöbb pontot az a kutya kapja, amelyik egyáltalán nem hátrál meg, a segéddel közvetlen közletről is határozottan szembe áll, nyugodt, magabiztos vagy agresszivitást mutat, morog, határozottan ugat.
- Amelyik kutya a lassú közeledés hatására elbizonytalanodik, (elfordul, hátralép stb.) a segéd tőle való távolságával arányos pontlevonásban részesül.
- Amelyik kutya az első pillanattól kezdve fél, hátrál, igyekszik elmenekülni a helyszínről, munkája elégtelen, 0 pont.

2.2. Területörzés, megvesztegethetetlenség és Bátorságpróba II.

A teljes védőruhás segéd megpróbál barátságosan bemenni a kutya területére, élelemmel kínálja, és közben igyekszik a gazdának egy a terület belsején lévő ruhadarabját kihozni.

- Ha a kutya kitér előle, akkor visszavonul.
- Ha a kutya barátságosan fogadja, kihozza a holmit, majd visszamegy, de ezúttal megpróbálja fenyegető gesztusokkal és kiabálással elzavarni a kutyát.
- Ha a kutya kitér előle, akkor visszavonul.
- Ha a kutya harap, kettőt üthet vagy rúghat a kutya testére. Amennyiben a kutya határozottan fog, vagy váltja a fogásokat még néhány másodperces dulakodás után is, akkor elfordul tőle, meggörnyed és beszüntet minden mozgást. (10+5 pont)

Bírálati szempont:

- A legtöbb pontot az a kutya kapja, amelyik már a barátságosan közelítő segédet sem engedi be a (lánc hossza által meghatározott) területére, a fenyegetés ellenére sem hátrál meg, a segédet határozottan harapással megállítja, és az esetleges ütések, rúgások sem tántorítják el.
- Amelyik kutya küzdelembe veti magát, de ütés, vagy rúgás hatására meghátrál 1 pont levonásban részesül.
- Amelyik kutya nem támad, a behatoló segédre, nem harapja meg határozottan, de a fenyegetés hatására sem távolodik el, hanem határozottan elé állva, vagy szorosan előtte mozogva (esetleg egy-egy határozatlan harapási kísérlettel) megakadályozza annak behatolását a területre 2-3 pont levonásban részesül.
- Amelyik kutya nem támad, a behatoló segédre, nem harapja meg, de a fenyegetés hatására sem távolodik el, hanem 1-2 méterre előtte-körülötte mozogva próbálja megakadályozni annak behatolását a

területre **4-5** pont levonásban részesül.

- Amelyik kutya megpróbálja megállítani a behatoló segédet, de a fenyegetés hatására eltávolodik, de a segéd meghátrálásakor újra közelítve próbálja azt távol tartani **6-7** pont levonásban részesül.
- Amelyik kutya nem mer a behatoló segéd elé állni, fenyegetés nélkül is eltávolodik, és távolról ugat **8-9** pont levonásban részesül.
- Amelyik kutya segéd behatolására egyértelmű félelemmel, meneküléssel reagál a teljesítménye **0** pont.

A fentiekhez adódó pontlevonások:

- Amelyik kutya bizalmatlanul fogadja a barátságosan közelítő segédet, de kis időelteltével bizalmába fogadja és a területére engedi, de megpróbálja megakadályozni a gazda holmijának elvitelét **+1** pont levonásban részesül.
- Amelyik kutya barátságosan fogadja a szintén barátságosan közelítő segédet, beengedi a területére, de megpróbálja megakadályozni a gazda holmijának elvitelét **+2** pont levonásban részesül.
- Amelyik kutya bizalmatlanul fogadja a barátságosan közelítő segédet, de kis időelteltével bizalmába fogadja és a területére engedi, és nem próbálja megakadályozni a gazda holmijának elvitelét **+3** pont levonásban részesül.
- Amelyik kutya barátságosan fogadja a szintén barátságosan közelítő segédet, beengedi a területére, és nem próbálja megakadályozni a gazda holmijának elvitelét **+4** pont levonásban részesül.
- Amelyik kutya segéd barátságos közeledésére is egyértelmű félelemmel, meneküléssel reagál a teljesítménye **+5** pont levonásban részesül.

2.3. Közömbösítés egy rendszertelenül elhelyezkedő 4-5 fős ember csoportban II.

Az 1.1.2. pontban leírt próba ismétlése. Mivel az is fontos információ a kutya idegrendszeréről, hogy a területére történő behatolás és egy esetleges küzdelem után miként áll vissza alapállapotba, és miként disztingvál az idegenek között. A felvezető ugyanazon az 1.1.1 pontban leírt területen a pórázon vezetett kutyájával egy rendszertelenül elhelyezkedő, 4-5 fős ember csoporton áthalad oda-vissza. A csoport tagjainál kutya nem lehet, továbbá a tagoknak egymástól kb. 2-3 lépésnyi távolságot be kell tartaniuk. (**5** pont)

Bírálati szempontok:

A legtöbb pontot az a kutya kapja, amelyik barátságos az emberekkel, figyelmes, kíváncsi, érdeklődő, nyugodt, magabiztos vagy a természetéből fakadóan bizalmatlan, őrző-védekező magatartásformát mutat, de a vezető utasítására hamar megnyugszik, vezethető, irányítható!

- Amelyik kutya kissé meghátrál, kevés az önbizalma, nyugtalan, az idegen személy felé oda-oda igyekszik menni, de bátortalan, enyhén izgatott, ideges **6** pontig lehet levonni.
- Amelyik kutya félelmében ugat, nagy ívben elkerüli az idegent, bizonytalan, nehezen, de még kezelhető, irányítható **8** pontig lehet levonni.
- Amelyik kutya gyáván, félénken viselkedik az idegen személy láttán, menekülni akar, megpróbálja elhagyni a pályát, össze-vissza tévelyeg vagy túlságosan agresszív, harapós, kezelhetetlen, irányíthatatlan, munkája elégtelen **0** pont.

Összesen: ... pont

3. VISELKEDÉS ÁLLATOKKAL

Általános szempontok:

Egy pásztorkutya viselkedésében fontos szempont a haszonállatok iránt tanúsított magatartás. A viselkedés vizsgálata során törekedni kell az állatvédelmi szabályok betartására, azaz a kutya semmiképpen sem tehet kárt egyéb állatokban. Szájkosár viselése **ajánlott**. A kutya felvezetéséhez 6 méteres vezetősár szükséges.

A vizsgálathoz olyan állatokat kell alkalmazni, amelyek megszokták a kutyákat, és azok látványára nem reagálnak meneküléssel.

Gyakorlati végrehajtás:

A gyakorlat kezdetén egy bekerített, legalább 20x20 méteres területen tartózkodik az állatcsoport (legalább 5 juh, kecske, vagy 3 marha). A felvezető pórázon tartott kutyával 8-10 méterre megközelíti az állatokat, majd nyugodtan megáll, a kutya tetszőleges testhelyzetet vehet fel.

Álló helyzetben 1 percet kell eltöltenie anélkül, hogy a kutyának ismételt vezényszavakat adna.

Amennyiben a kutya nem mutat kifejezett támadó viselkedést, a felvezető bevezeti a kutyát az állatok közé.

Amennyiben a kutya továbbra sem mutat támadó viselkedést, a felvezető elhagyja a bekerített területet (kikerül a kutya látóteréből), és **x** percre magára hagyja a kutyát az állatokkal.

Értékelés

A kutya közömbösen, esetleg érdeklődően viselkedhet az állatok iránt.

Amennyiben az állatok megmozdulnak, elindulnak, a kutya reagálhat a mozgásra, azonban ez nem lehet támadó jelegű.

Ha a kutya üzni, vadászni próbálja az állatokat, vagy agresszív, támadó magatartást tanúsít, ez **x** pontlevonással jár.

Amennyiben a kutya kezelhetetlenül agresszív, vagy esetleg pánikszerű félelmet mutat, érvénytelen a gyakorlat.

Összesen 20 pont.

4. ÖSSZETETT ÉRTÉKELÉS

Az alaptermészet felmérésén összesen adható pontszám: 100 pont

A rendszernek olyan sajátosságokkal kell rendelkeznie, amelynek eredményképpen egyfelől a kiemelkedően jó kutyák valóban kiemelt megbecsülést, és szerepet kapnak a tenyésztésben, másfelől nem esik ki annyi kutya, ami miatt a fajta, vagy akár egy-egy tenyészet helyzete ellehetetlenedne.

Ahhoz, hogy az állományra a legjobb hatást gyakoroljuk, nem elég egy összesített pontrendszer szerinti sorrend felállítása, hiszen ez nem jelenti automatikusan a problémák kiküszöbölését (pl. két kiemelkedően magas pontértékű, de azonos problémákkal rendelkező kutya párosítása).

A tenyészszemlén és az egészségügyi szűréseken elért eredmények külön szekciói alapján egyedi értékhatárokat, kell meghatározni. A tenyészhetőségi fokozatokat ezek alapján kell meghatározni úgy, hogy egyszerre, korlátozást és segítséget is nyújtson mind a tenyésztőnek, mind a potenciális vevőnek.

Kategóriák szerint:

- A. Tenyésztésre javasolt: Azok a kutyák akik összértéküket tekintve *kiemelkedők és semmilyen tekintetben sem rendelkeznek súlyos hibákkal.* Az „A” kategóriás kutyák, „A”, „B” és „C” kategóriájú, valamint olyan „D” kategóriájú kutyákkal párosíthatók amelyekkel a Wright-képlettel számított rokontenyésztettségi együttható a születendő kölyköket illetően a *kívánt tartományba* esik.**
- B. Feltételek mellett tenyésztésre javasolt: Olyan kutyák akik összértéküket tekintve *kiemelkedők, de egy vagy több szempontból súlyosnak tekinthető hibával rendelkeznek.* A „B” kategóriás kutyák „A” kategóriás, valamint olyan „B” és „C” kategóriájú kutyákkal párosíthatók amelyek az ő hibáikat ellensúlyozzák, tehát minden paraméter-pár átlaga eléri a *kívánt szintet*, valamint olyan „D” kategóriájú kutyákkal, amelyekkel minden paraméter-pár átlaga eléri a *kívánt szintet*, és emellett a Wright-képlettel számított rokontenyésztettségi együttható a születendő kölyköket illetően a *kívánt tartományba* esik.**
- C. Tenyészhető: Azon kutyák akik az összeredményt tekintve *megfeleltek, és súlyosnak tekinthető hibákkal sem rendelkeznek.* A „C” kategóriájú kutyák „A” kategóriás, és olyan „B” kategóriás kutyákkal párosíthatók akikkel minden paraméter-pár átlaga eléri a *kívánt szintet*, valamint olyan „C” kategóriás kutyákkal, akikkel minden paraméter-pár átlaga eléri a *kívánt szintet*, és emellett a Wright-képlettel számított rokontenyésztettségi együttható a születendő kölyköket illetően a *kívánt tartományba* esik.**
- D. Feltételek mellett tenyészhető: Azon kutyák akik az összeredményt tekintve *megfeleltek és emellett egy vagy több szempontból súlyosnak tekinthető hibával rendelkeznek.* A „D” kategóriájú kutyák olyan „A” kategóriájú kutyákkal párosíthatók amelyekkel a Wright-képlettel számított rokontenyésztettségi együttható a születendő kölyköket illetően a *kívánt tartományba* esik, valamint olyan „B” kategóriájú kutyákkal, amelyekkel egymás hibáit ellensúlyozzák, tehát minden paraméter-pár átlaga eléri a *kívánt szintet*, és emellett a Wright-képlettel számított rokontenyésztettségi együttható a születendő kölyköket illetően a *kívánt tartományba* esik.**
- E. Tenyésztésre nem alkalmas. Azon kutyák akik az összértéküket tekintve *nem feleltek meg, vagy bármely szempontból kirívóan súlyos hibával rendelkeznek.***

	0-25%	26-50%	51-75%	76-100%	
Egy paraméterre vetítve	Kirívóan súlyos hiba	Súlyos hiba	Enyhe hiba	Standardnak megfelelő	
Összértéket tekintve	Nem megfelelő	Még megfelelő	Kívánt szint	Kiemelkedő	
	A	B	C	D	E
A	√	√	√	!	X
B	√	!	!	!!	X
C	√	!	!!	X	X
D	!	!!	X	X	X
E	X	X	X	X	X

Tenyészési alapérték 300	Alaptermészet 100	Megvesztegethetetlenség	10	Tenyészszemie és a szűrések értéke 250	Alaptermészet 100	Megvesztegethetetlenség	10
		Őrző ösztön és bátorságpróba	40			Őrző ösztön és bátorságpróba	40
		Közömbösség	10+10			Közömbösség	10+10
		Lövéspróba	10			Lövéspróba	10
		Esernyőpróba	10			Esernyőpróba	10
		Viselkedés használatokkal	10			Viselkedés használatokkal	10
	Egészség, mozgás 100	Mozgásszervek - ED/HD/OD/PL	20		Egészség, mozgás 90	Mozgásszervek - ED/HD/OD/PL	20
		Szemek - CEA/RD/PRA/CPRA/CAT/PHTVL	20			Szemek - CEA/RD/PRA/CPRA/CAT/PHTVL	20
		Rokontenyésztettségi együttható	20			Rokontenyésztettségi együttható	20
		Pigment	10			Pigment	10
		Mozgás	20+10			Mozgás	20
		Általános megjelenés, összhatás, szőrmin.	2x10			Küellem 50	Általános megjelenés, összhatás, szőrmin.
	Fej, nyak	2x10	Fej, nyak		10		
	Törzs, farok	2x10	Törzs, farok		10		
	Első végtagok	2x10	Első végtagok		10		
	Hátsó végtagok	2x10	Hátsó végtagok		10		
			Küellem 50		Általános megjelenés, összhatás, szőrmin.		10
					Fej, nyak	10	
					Törzs, farok	10	
					Első végtagok	10	
		Hátsó végtagok		10			
		Mozgás		10			
Egyéb		Ringdresszúra, Kondicionáltság, szőrkon.	10		Ringdresszúra, Kondicionáltság, szőrkon.	10	
		Utódok alapján számított korrekciós tényező	x		Utódok alapján számított korrekciós tényező	x	

Ahhoz, hogy a fent használt fogalmakat (*kiemelkedő, megfelelt, súlyos hiba, kirívóan súlyos hiba, kívánt szint, kívánt tartomány*) minden paraméterre külön ésszerűen meg tudjuk határozni, elengedhetetlen a fent említett átfogó állapotfelmérés. (A rokontenyésztettségi együtthatóval kapcsolatos feltételek véglegesítéséhez további, szakemberekkel folytatott egyeztetések szükségesek.)

Az osztályozás, és a kategóriák felállítása **x** számú egyed tesztelése után állapítható meg.

(A tervezet szövege az "FCI - Jellemvizsgálat, viselkedéspróba Őrző-védő pásztorkutyák számára" szabályzatának felhasználásával készült, Árkosi József hozzájárulásával.)

Nagy András Budapest, 2009 Július.